

(дата звернення: 10.05.2025).

5. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей : Закон України від 02.06.2005 р. № 2623-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#top> (дата звернення: 10.05.2025).

6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#top> (дата звернення: 10.05.2025).

7. Про затвердження Положення про прийомну сім'ю : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 565. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-%D0%BF#top> (дата звернення: 10.05.2025).

Юлія ШЕВЧЕНКО

курсант 2-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної
поліції України Дніпровського
державного університету
внутрішніх справ

Ганна ТУРЧАНІКОВА

викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки, капітан поліції
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
капітан поліції

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЕМОЦІЙНОГО САМОКОНТРОЛЮ У ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС РОБОТИ З ДІТЬМИ

У сучасних умовах правозастосування особливого значення набуває не лише професійна, а й психологічна підготовка працівників правоохоронних органів, зокрема тих, що безпосередньо взаємодіють з неповнолітніми. Враховуючи підвищений рівень вразливості дитячої психіки, поліцейський повинен мати розвинуті навички емоційного самоконтролю, щоб адекватно реагувати на поведінку дітей, які перебувають у стані стресу, страху, гніву або підвищеної тривожності. Здатність до емоційного саморегулювання безпосередньо впливає на ефективність комунікації, мінімізує ризики ескалації конфліктів та підвищує рівень довіри до представників правоохоронної системи.

Психологічні дослідження підтверджують, що діти під час взаємодії з поліцейськими демонструють різні форми емоційної нестабільності – від сліз, панічних реакцій до агресивної або апатичної поведінки [1]. Для поліцейського важливо не лише коректно ідентифікувати такі стани, але й не

допустити втрати контролю над власними емоціями, адже це може призвести до непрофесійних дій або навіть вторинної психологічної травматизації дитини.

Треба враховувати індивідуальні особливості неповнолітніх, з якими здійснюється комунікація. У разі взаємодії з недисциплінованими або зухвалими підлітками доцільним є дотримання стриманої, але вимогливої позиції, що виділяє серйозність ситуації. Однак із сором'язливими дітьми ефективною буде м'яка, підтримувальна тактика, спрямована на встановлення довірливого контакту. Якщо ж дитина виявляє ознаки страху або дезорієнтації, пріоритетом повинно бути її емоційне заспокоєння та доступне пояснення значення правдивих свідчень у контексті захисту її прав та законних інтересів [2, с. 68].

Особливу роль у формуванні ефективної взаємодії між працівником поліції та емоційно нестабільною дитиною відіграє не лише зміст звернення, а й його форма – тобто спосіб, у який працівник поліції подає інформацію. Комунікативна поведінка повинна бути максимально щирою, чесною та відкритою, адже діти надзвичайно чутливі до нещирості, фальші та формалізму. Зокрема, важливими невербальними маркерами, що впливають на сприйняття дитиною дорослого, є тембр голосу, інтонація, сила мовлення, погляд, міміка та добір лексики [3, с. 64].

Ключовою умовою побудови ефективного контакту виступає наявність взаємного емоційного зв'язку, який забезпечує позитивне враження від спілкування, відчуття безпеки й довіри. Такий контакт базується на глибокій емпатичній налаштованості поліцейського, щирому інтересі до переживань дитини, готовності вислухати та зрозуміти її позицію. У цьому контексті важливою є здатність поліцейського формувати партнерський діалог, що ґрунтується на принципах взаємоповаги, рівності та відкритості, без нав'язування авторитарної моделі спілкування.

Необхідно уникати перетворення комунікації на монолог – коли поліцейський або повністю домінує в розмові, або ж, навпаки, намагається лише пасивно погоджуватися з дитиною. Такий дисбаланс порушує структуру довірливого контакту. Саме тому модель взаємодії типу «Я – ТИ» повинна передбачати не протиставлення, а гармонійне поєднання двох особистісних світів – дорослого й дитини – на основі взаємної довіри, розуміння й підтримки [3, с. 64–65].

Наявність такої психологічної взаємодії є не лише чинником формування комфортного емоційного середовища для дитини, а й запорукою отримання достовірної інформації у межах кримінального чи адміністративного провадження.

У цьому контексті актуальним є впровадження цілісної системи формування навичок самоконтролю вже на етапі первинної професійної підготовки поліцейських, а також у межах підвищення кваліфікації.

Доцільно розглядати емоційний самоконтроль як здатність особи

свідомо регулювати інтенсивність, тривалість та прояв власних емоцій у процесі службової діяльності. Це поняття тісно пов'язане з емоційним інтелектом, емпатією, рефлексією та навичками стресостійкості. У практичному вимірі розвиток самоконтролю реалізується через спеціальні методики тактико-психологічної підготовки, які включають навчання дихальним технікам, візуалізації, методам когнітивної реструктуризації, тренінги на розвиток емпатійної комунікації та ситуативне моделювання критичних інцидентів [4, с. 104].

Додатково, важливо забезпечити психологічну підтримку співробітників поліції, які працюють з дітьми на постійній основі, зокрема в межах ювенальної превенції або сектору реагування на домашнє насильство. Важливо розуміти, що дебрифінг не є методом лікування у медичному розумінні цього терміна, а виконує функцію психопрофілактичного заходу, спрямованого на опрацювання критичних або травматичних подій у безпечному, контрольованому середовищі.

Під час дебрифінгу поліцейські мають змогу відкрито поділитися своїми враженнями, переживаннями та реакціями на події, що викликали психоемоційне напруження. Обговорення охоплює не лише обставини події, а й емоції, думки та стратегії подолання [5, с. 106–107]. Така практика дозволяє здійснити когнітивне структурування досвіду, нормалізувати власні реакції через їх зіставлення з реакціями колег, зменшити відчуття ізоляції, а також сприяє посиленню групової згуртованості та взаємопідтримки.

Також доцільним є розроблення стандартів реагування у формі алгоритмів дій з урахуванням емоційного стану дитини, що знижує імовірність імпульсивних рішень з боку поліцейського.

Робота з емоційно нестабільними дітьми передбачає високий рівень особистісної зрілості правоохоронця, який повинен бути здатним відокремити власні емоційні реакції від професійних обов'язків. У цьому контексті необхідне запровадження обов'язкових занять з психології кризових станів у межах службової підготовки. Ефективним є міждисциплінарний підхід, що поєднує тактико-спеціальну, правову, психологічну та педагогічну компоненти підготовки.

Отже, формування навичок емоційного самоконтролю у працівників поліції є необхідною умовою забезпечення ефективної і гуманної взаємодії з емоційно нестабільними дітьми. Така підготовка повинна бути системною, інтегрованою у всі рівні службового навчання і підкріплена практичним досвідом. Її результатом повинна стати стійка здатність поліцейського зберігати професійність, витримку та емпатію навіть у складних і стресогенних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Berking M., Meier C., Wupperman P. Enhancing Emotion-Regulation Skills in Police Officers: Results of a Pilot Controlled Study. *Behavior Therapy*. 2010. Vol. 41. No. 3. S. 329–339. URL: <https://doi.org/10.1016/j.beth.2009.08.001> (дата звернення: 15.05.2025).
2. Задорожня І. О. Використання поліцейськими спеціальних психологічних знань під час роботи з неповнолітніми: особливості допиту : матеріали Всеукр. науково-практ. семінару (ДДУВС, 05.11.2021). Дніпро, 2021. С. 66–68.
3. Когут Я., Хомин О., Жидецький Ю., Пряхіна Н., Кіржецький Ю., Січковська І. Формування ювенальної компетентності поліцейських : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Я. Когута. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 176 с.
4. Андрієнко С. С. Психологічна підготовка та підтримка співробітників правоохоронних органів в умовах гібридної війни. *Економіка, управління та адміністрування*. 2025. № 4(110). С. 103–108. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-4\(110\)-103-108](https://doi.org/10.26642/ema-2024-4(110)-103-108) (дата звернення: 15.05.2025).
5. Медведєва, О. В. Психологічний дебрифінг у постстресовому відновленні працівників поліції. *Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів* : зб. матеріалів III міжнар. науково-практ. конф. (м. Київ, 31 жовт. 2022 р.) / МВС України, Держ. наук.-досл. ін-т МВС України, Наук.-досл. лаб. психол. забезпечення. Київ, 2022. С. 106–109.

Анастасія ШЕВЧЕНКО

здобувач вищої освіти 2-го курсу
факультету № 4 спеціальності 053
(Юридична психологія)
Донецького державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Оксана МОЛЧАНОВА

доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
факультету № 1 Донецького
державного університету внутрішніх
справ, кандидат психологічних наук

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОДІАГНОСТИКИ ЯК АСПЕКТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЩО ВЧИНILI ПРАВОПОРУШЕННЯ

У сучасному суспільстві спостерігається зростання випадків асоціальної поведінки серед дітей та підлітків, що вимагає особливої уваги з боку фахівців у сфері психології та педагогіки. Психолого-педагогічна робота з дітьми, які вчинили правопорушення, повинна базуватися на